

ชื่องานวิจัย	: การสำรวจระบบการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรรายย่อย และแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต: กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
ผู้วิจัย	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์สมมาศ อิวรัตน์ นายนพดล สมผล นายสัตวแพทย์ไกรจักร แก้วพรม
คณะ	: คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบัน	: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปี	: 2552

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นตัวแทนของกลุ่มเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ ในท้องที่ 8 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหนองโน บ้านกุดแคน บ้านหนองอีคำ บ้านนาบกเขียน บ้านหนองโนหมู่ 2 บ้านสวนมอน บ้านกุดแคนหมู่ 2 และบ้านหนองโนหมู่ 3 รวมจำนวนทั้งหมด 1,990 ครัวเรือน ผลการทดลองพบว่าลักษณะพื้นฐานสภาพเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของเกษตรกรในพื้นที่วิจัย เกษตรกรส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี เท่ากับ 30.50% จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่ากับ 37.79% ประกอบอาชีพหลักในการทำนา เท่ากับ 87.23% จำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 6-10 คน เท่ากับ 65.82% รายได้ภายในครอบครัวต่อเดือนส่วนใหญ่มาจากทางด้านพืชอยู่ระหว่าง 1,001-2,000 บาท/เดือน เท่ากับ 42.81% โคนเนื้อระยะรุ่นมีจำนวนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 6.98 กระบือระยะรุ่นมีจำนวนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 5.92 สุกรระยะรุ่นมีจำนวนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 15.36 และสัตว์ปีกระยะรุ่นมีจำนวนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 16.95 สำหรับเปอร์เซ็นต์โคเนื้อที่เลี้ยงสูงสุดจำนวน 1-5 ตัว เท่ากับ 75.12% กระบือที่เลี้ยงสูงสุดจำนวน 1-5 ตัว เท่ากับ 97.31% สุกรที่เลี้ยงสูงสุดจำนวน 6-10 ตัว เท่ากับ 45.45% และสัตว์ปีกที่เลี้ยงสูงสุดจำนวน 1-50 ตัว เท่ากับ 84.18% อาหารของโคเนื้อและกระบืออาหารหลักๆที่ได้รับ คือ หญ้าสดหรือหญ้าแห้ง ฟางข้าว เท่ากับ 100% และโคเนื้อมีการเสริมพวกอาหารขึ้นบ้างเป็นบางครั้ง ส่วนสุกรชนิดของอาหารจะเป็นพวกรำผสมหัวอาหารมากที่สุด เท่ากับ 100% เปอร์เซ็นต์ และชนิดของอาหารสัตว์ปีกส่วนใหญ่เป็นปลายข้าวและข้าวเปลือก เท่ากับ 83.39% การจัดการเลี้ยงดูสัตว์เลี้ยงแต่ละชนิดของเกษตรกรนั้น พบว่า แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่มาจากบ่อน้ำที่ขุดเอง เท่ากับ 58.40% ด้านความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรมีความรู้ระดับปานกลาง เท่ากับ 60.04% และได้รับคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 50.22% ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของหน้าที่ตำแหน่งสัตวบาลเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำ

ในการเลี้ยงสัตว์ต่างๆ เท่ากับ 39.76% และหากเป็นคำแนะนำเกี่ยวกับโรคสัตว์จะเป็นเจ้าหน้าที่ ปศุสัตว์ และสัตวแพทย์เป็นส่วนใหญ่ เท่ากับ 38.90% ลักษณะคอกที่ใช้เลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เป็นแบบชั่วคราว เท่ากับ 40.72% รูปแบบการเลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบการเลี้ยงใต้ถุนบ้าน เท่ากับ 50.45% การเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรมีการให้อาหารเสริมเป็นส่วนใหญ่ เท่ากับ 89.00% การทำความสะอาดส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 55.49% การจัดการสุขาภิบาลและการป้องกันโรคส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 58.42% ระบบการควบคุมป้องกันโรคด้วยการทำวัคซีนภายในฟาร์มนั้นมีสูง เท่ากับ 84.55% แหล่งจำหน่ายสัตว์ส่วนใหญ่เป็นตลาดนัด 35.05% และแหล่งทุนในการเลี้ยงสัตว์มาจากธนาคารเพื่อการเกษตรมากถึง 30.49%

คำสำคัญ : การเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรรายย่อย การผลิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Research Title : The survey was in raising animal system of small farmer and channel was improve effective production: the study on district nongno, muang mahasarakham province.

Name : Assist. Prof. Sommas Itharat, Mr. Noppadol Somphol and Mr. Kraijak Kaewprom

Faculty : Agricultural Technology

Institute : Rajabhat Mahasarakham University

Year : 2009

Abstract

The study was selected 1,990 farmers of tambol nongno, muang mahasarakham province (nongno, gudkan, nongedu nanokkhean, suanmon). The results was the general basic of economic and social of farmer found that age of the farmer between 41-50 year old (30.50%), finished the primary school (37.79%), the main career was farm (87.23%), family person between 6-10 head (65.82%) and salary from crops between 1,001-2,000 baht/month (42.81%). The average of growth cattle (6.98), growt buffalo (5.92), growth swine (15.36) and growth avian (16.95). The percentage of number cattle between 1-5 head (75.12%), number buffalo between 1-5 head (97.31%), number swine between 6-10 head (45.45%) and number of avian between 1-50 head (84.18%). Feed of cattle and buffalo was roughage (100%). Feed of swine was rice bran (100%) and feed of avian was broken-milled rice and paddy (83.39%). The managment of raising animal found that water resource was pool (58.40%), about raising animal of farmer was median knowledge (60.04%) and the knowledge from the suggestion of authority of livestock (50.22%) especially animal husbandman (39.79%) but the suggesion about animal disease from veterinarian (38.90%). The mostly of temporarily housing (40.72%) and raising animal was space under a Thai house (50.45%). The raising animal was supplement of feed (89.00%), median sanitation (55.49%), control and prevention of animal disease was median (58.42%) especially was higher the vaccination program (84.55%). The most animal sell at maket fair (35.05%) and the higher capital of raising animal from the bank of Agriculture and Agricultral Cocoperative (30.49%).

Keyword: raising animal, small farmer, production